

19/
6

USA och böckerna

Den riktning i amerikansk politik som söker göra hatet mot kommunismen till ett vapen mot friheten har under de senaste månaderna gjort energiska och delvis framgångsrika aktioner. Republikanernas valseger har sannolikt verkat uppmuntrande; det är inom detta parti som den reaktionära extremismen har sina fästet, även om partiets ledare står utanför den förhatliga propagandan. Senator McCarthy har som ordförande i en kommitté inom det utskott som är tillsatt för att granska förvaltningen fått tillfällen som han omsorgsfullt utnyttjar. I april i år utsände han två ombud som hade att undersöka amerikanska beskickningar och bibliotek i en rad västeuropeiska länder. Dessa ombud kunde visserligen inte ge några direktiv, de hade blott att rapportera till McCarthy, men deras verksamhet tycks ha fått omedelbara konsekvenser; vederbörande amerikanska myndigheter blev rädda för att misstänkas för kommunism och skred till en utrensning av böcker och tidskrifter vid beskickningarna och de av den amerikanska staten särskilt i Tyskland upprättade biblioteken. Även i Sverige försvann,

såsom tidigare meddelats, några böcker från den amerikanska informationstjänstens eljest välskötta bibliotek. På en rad håll har inte bara alla kommunistiska böcker, utan också en mängd publikationer "av omtvistad natur" utrensats. På en del ställen har de oroande skrifterna bränts, vilket lett till icke alldeles obefogade jämförelser med de nazistiska bokbålen. Möjligen har det amerikanska utrikesdepartementet del i skulden för det skedda genom nya instruktioner; upplysningar härom kan emellertid inte erhållas på den amerikanska ambassaden i Stockholm.

Dagens Nyheters New York-korrespondent lämnade i går en utförlig redogörelse för andra förslag och åtgärder i samma riktning. Vid en del mindre bibliotek har böcker som anses politiskt betänkliga undanskaffats. I huvudsak har emellertid försöken att censurera och undertrycka riktat sig mot den literatur som anses osedlig; denna rörelse måste ses mot bakgrunden av den väldiga omfattning som den amerikanska pocketbook-industrin fått under de senaste åren och de pornografiska tendenser som utan tvivel härvid framträtt, men man har goda skäl att misstänka att på många håll den politiska reaktionen underblåser bigotteriet och sedlighetsivern. Det bör understrykas att de större amerikanska biblioteken och universitetens hittills inte vikit för hetskampanjen. Härefter meddelade New York Times att stadsbiblioteken i trettio städer på tidningens förfrågan svarat att ingen utrensning förekommit eller planlagts; vid en del katolska universitet var däremot begränsningar införda i fråga om kommunistisk littera-

tur — alla böcker av Marx, Lenin och Stalin är sedan länge uppförda på den katolska kyrkans index.

President Eisenhower tog i söndags i ett anförande i Dartmouth i princip avstånd från dylika begränsningar av den andliga friheten. "Gå inte samman med bokbrännarna", förklarade han. "Var inte rädd att gå till biblioteket och läsa varenda bok så länge er egen uppfattning om vad som är anständigt inte blir kränkt. Den uppfattningen skall vara den enda censuren." Och han ansåg det nödvändigt att tillägga det självklara att striden mot kommunismen inte kunde föras utan att man lärde känna sin motståndare genom läsning av de kommunistiska skrifterna. Det vore oamerikanskt att inte hålla böckerna i bibliotek tillgängliga för alla. På sin presskonferens i onsdags syntes emellertid Eisenhower rädd för att genom klara uttalanden riskera en konflikt med McCarthy. Bland annat uttalade han att kommunistiska böcker inte borde vara tillgängliga i den amerikanska statens bibliotek utomlands, även om de borde tolereras i hemlandets bibliotek. Han vägrade att uppges om han tänkt på McCarthy och dennes agitation i sin deklaration mot "bokbrännarna" i söndags. Även utrikesminister Dulles har vid en presskonferens gjort obestämda uttalanden. Han har inte velat lova att stoppa den pågående utrensningssaktionen inom de utrikesdepartementet underställda biblioteken; däremot visade han sin glädje över att den amerikanska informationstjänsten i utlandet inom kort skall friställas från utrikesförvaltningen.

Striden kring böckerna är ett av bevisen på att McCarthy och hans anhängare fått en position i amerikansk politik som från mer än en synpunkt är färlig. Dessa reaktionärer med anstrykning av fascism lyckas att, om också hittills i mycket begränsad omfattning, inkräkta på de frihetsprinciper som är grundläggande för varje demokrati. De lyckas utöva ett tryck på president Eisenhower och andra statsmän med känsla för friheten och försvarar därigenom den amerikanska statsledningens auktoritet. Framför allt lyckas de att kompromettera Amerika i många demokratisk ögon. Vad de säger och gör sprids över hela världen därför att det är så extremt och sensationellt; det är naturligt att man på många håll överdriver deras inflytande och betraktar dem som representativa för en utbredd amerikansk opinion, kanske för en inom kort segrande politik. Om någon riktning i Amerika vid sidan av kommunisterna bedriver en oamerikansk och antiamerikansk verksamhet, så är det senator McCarthy och hans anhang.